

מה נשתנה הלילה הזה

שנה מלאה לחברות שלי עם דוב כשחנך מחדש את הווילה. המושב נעזב בחטף. ליאורה, איתמר ואני עזרנו לארוז את מעט חפצי האב הגדול. תמהתי, על מה מעיד רכוש כה דל של אדם בן כמעט שישים? המושב נשכח מהר מדי, כמו רוקי הכלב. ג'ינג'י החתול, שנבהל מהמולת האריזות, נמלט לבלי שוב. לשווא חיפשנו אותו בסביבות הבית. כשהגיעה משאית ההובלות פקד דוב, "די עם החיפושים. מדובר בחתול אנטיפת ואנוכי. מעניינים אותו בעיקר אוכל ונקבות. את זה יהיה לו כאן בשפע. אם נשאיר אותו נעשה לו טובה גדולה, תאמינו לי."

מועד השיבה לווילה נכפה על דוב. השוכרים שעבדו איתו באותה חברה רכשו לעצמם וילה וביקשו להקדים את המעבר אליה. דוב התלבט. כיוון שהיה בעל חוב לעורך הדין שהנחה אותו בגירושיו, והיה חייב ממון רב לאחותו שהלוותה לו לרכישת חלקה של אלה בוילה, הוא החל לשקול למכור את הבית עצום המידות לטובת בית קטן. "אני בספק אם כדאי שאי פעם נגור יחד, נוגה," דקרו מילותיו. "הילדות שלך לא ממש רוצות. במחשבה נוספת, אחרי מה שחווייתי בנישואים, אני לא משוכנע שגג משותף מחזק את החיבור בין בני זוג. אולי הוא דווקא מחליש. חוץ מזה, אנחנו רבים יותר מדי. יותר טוב שיהיו שני בתים שיאפשרו לנו להירגע בשקט."

הסתכלתי עליו ללא אומר. אפילו לא הזכרתי דברי חוכמה אחרים שאמר לפני שלושה-ארבעה חודשים: "בווילה לא תהיה לנו בעיה אחרי מריבה. כל אחד יתפוס קומה וישכח שהשני קיים עד שנירגע." כשנמצאתי בביתי לבדי, או עם יעל ונועה, הרגשתי איך המתח גובר בי כרמז מקדים לרעה שבפתח. קורת הרוח היחידה באותם ימים באה מיכולת חדשה להצפין סערות וכיצות נפש טובעניות. הילדות – שמא כבר נשים קטנות – לא חדלו ללהג על חבריהן החדשים ומעת לעת אף להיוועץ בי, כאילו נעשיתי מומחית בקשרים עם בנים. במיוחד נדונו הדרכים הראויות לשימור אחוות בנים-בנות לאורך ימים. שוב ושוב צפו ועלו שאלות הרות גורל, כמו למשל: אם הבנים נעלמים לשעות רבות מדי, האם מותר לטלפן בתירוץ כלשהו או לנזוף בהם? או שמא עדיף להשמיע מילות ערגה וגעגוע? האם מחובתן של הבנות להתעקש בעת בילוי על מימון העלות חצי-חצי? או כדאי ללמד את הזכרים שיעור חיזור ברוח האבירים מימי הביניים?

נרגעתי לגלות שהתלהבות הבנות מאהבה מתעוררת לא השכיחה מהן שאלות חיוניות הקשורות בהגנה עצמית. בתחילת קשרי עם נציגיו הנבחרים של המין הגברי חסרתי יכולת לתהות האם, למשל, הריגוש הטוב גובר על מדקרות כאב וחשש מאכזבות. אף פעם לא שאלתי את עצמי מתי ועל פי אילו אמות מידה אפשר להעלות את המחזר בדרגה למעמד של חבר.

בשעותי הפנויות בביתי, כשחושך ירד על הרחוב, הקולות התמעטו והאור כבה בדירות רבות, התעמקתי בהנאה יתרה בסיום הכנת הרצאה חדשה על אודות גיבורה מקראית לא עברייה, גויה גמורה, אותה משוקצת הידועה בכינוי "אשת פוטיפר". פירושי למעלליה קיווה להכניע באחת קהלים מפוהקים. הדיון נסב על היצר המיני המוגבר ודחפי הנקמנות הנשיים המציגים רשעות בטהרתה – מה עוד צריך בשביל לעורר ציבור, שרובו מתרגש כשהוא קורא על כך בעיתונים? הכותרת: אשת שר בכיר מואשמת בהטרדה מינית של עובד זר. כותרת המשנה: לנאשמת גרסה הפוכה. לטענתה, מדובר בעובד שניצל לרעה את אמון מעסיקיו וניסה לאנוס אותה. גיבור הכתבה, שבדיתי לצורך תרגום הפרשה המקראית לימינו אלה, היה אלוהים – חוקר בכיר שהיטיב לקרוא בין השיטין את העדות השקרית של הנימפומנית ולעמתה עם עלם חמודות חף מפשע.

אבל ממצאי קריאתי הפכו לחדשות-אתמול לעומת פרשנות דוב הנלהבת לנגח. "צדקת, נוגה, כשטענת שחזה לא אהבה את אדם. גם שרה לא אהבה את אברהם. רבקה לא אהבה את יצחק. ורחלאה לא אהבו את יעקב. רק אשת פוטיפר ידעה כנראה מהי אהבה. רק אישה שחוותה אהבה נכזבת יודעת מהי אהבת-אמת. אשת פוטיפר היא בעצם אנה קרנינה המיתולוגית. היא הפשיטה את יוסי רק כדי לדעת את האמת. היא היתה משליכה אותו לבור בכל מקרה. אם האבר של יוסי היה ערני, הוא היה נזרק תוך זלזול בחולשתו שמנעה ממנו להעז

לפרוץ גבולות; ואם האבר היה ישן, היה הילד נופל לבור כי הוא לא גבר. זאת אישה בה"א הידיעה."

תהיתי מה אני עלולה לשמוע מפי דוב כשאעלה לפניו את דלילה – סמל הפיתוי והבגידה. אולי זאת האישה שתעורר את אהדתו יותר מכול?

מתח מחשמל עבר בחוטי עורפי כשיעל הופיעה מלפני בשמלת קיץ פרחונית מבד שקוף מדי, לטעמי. שעה הפזור דימה אותה לאופליה, פרי מכחולו של צייר בן המאה השמונה-עשרה שראיתי באקראי באינטרנט. היא הביטה בי בעיניים מפצחות סגור-לב ושאלה על מה אני חושבת. במקום לדבר על שמלתה, שטחתי את סוגיית אשת פוטיפר וציטטתי את דוב. רגע ארוך חשבה, דמומה ומתענגת על קערית גדושה בדגנים.

"תדעי לך שנמאס לגמרי מהדוב הזה שלך," להטה לפתע פתאום בשפתיים לבנות מחלב. "כל הזמן את עסוקה רק במה שהוא אומר ובאיך שהוא חושב. את מתייחסת אליו כאילו הוא אלוהים בזמן שהוא הורס לך ולנו את החיים בלי שתרגישי."

"אם כבר, יעלי, אז אבא שלך הרס ודוב הוא המשקם," אמרתי בלי היסוס ודחף להתגונן.

"את אבא אל תערבי."

"קודם אבא. אחר כך נבדוק מה עם דוב."

"אנחנו יודעות בדיוק מה אבא..."

"שווה. מגיע לי פעם אחת לשמוע..."

"אנחנו הבנות של שניכם. לא אנחנו התגרשנו ממנו."

"ככה?!"

"אנחנו שונאות להיות ביניכם. אל תעשי מה ששנאת שסבתא וסבא

עשו לך כשהם רבו."

נשמתי עמוקות. עצמתי עיניים חזק, פקחתי אותן מפוכחת מעט יותר, קמתי ונעלמתי בחדר האמבטיה. שטפתי פנים במים וסבון ומשחתי אותם בקרם הזנה. שקלתי למרוח את שפתי באודם כתום או סגול של יעלי. לבסוף הלכתי לחדר השינה וטרקתי אחרי את הדלת. נשכבתי על המיטה בתנוחת גווייה. הרגשתי השתפרה פלאים דווקא כמתה גמורה.

* * *

כעבור שעה היה עלי להתארגן לפגישה חשובה עם קולגה שהשתדלה למעני בסמינר למורות דתיות. התנאי להרצאות היה – בלי נושאים שקשורים לפתייניות. שמי יצא כבר למרחקים כמי שאינה מקפידה על שפה ההולמת מסגרות חינוכיות, אך תכני הרצאותי נודעו כמרתקים. ביושבי עם רננה בלומנשטיין בבית קפה בקצה רחוב מגורי, מול מוסד ההכשרה למורים שפקדה לפני פגישתנו, נוכחתי עד כמה אם חד הורית היא נזקקת סעד. דקותיים אחרי שהתיישבנו הכריזה רננה בנדיבותה הרבה שאני רשאית להזמין כיד המלכה מפני שהכול על חשבונה. "שלא תעזי למנוע מעצמך רק בגלל שלא נעים לך. בעלי

עשיר, תודה לאל. הישיבה בבית קפה הזו על חשבוננו. תאכלי, תשתי,
תיהני."

קנאתי התעוררה.

"נכון מה שאומרים על בעלים עשירים שהם חסכנים יותר מעניים?
האם נשות העשירים לא משלמות מחיר על בזבזנות יתר?"
אין כמוני לחוצפה ולכפיות טובה.

רננה העלימה את כובד לבה בגלל שאלותי. כמכה על תוף או נושפת
בחצוצרה אמרה, "כבר סיפרתי לך פעם שלבעלי בכלל לא אכפת
מכסף. העיקר שתתני לו לעבוד בראש שקט. הוא הרי מרצה בכיר
ומבוקש, ולאחרונה גם קיבל ירושה נאה בלי לעשות מזה עניין גדול.
קצת יותר אופטימיות, נוגה. לא כל הגברים דוחים כמו ההוא שעזב
אותך עם הקטנות. והחדש, מה איתו?"

נתח הטוסט שבפי התברר כגדול מדי. להיחנק או לפלוט? באצבע
צרדה ביקשתי להפסיק את השיחה. נחפזתי ללגום מכוס הלימונדה.
כשנשימתי שבה לתקנה מלמלתי, "לחדש היה פעם הרבה כסף. עכשיו
הוא דלפון. אשתו העבירה את רוב הכסף לחשבון אישי וביקשה גט."

"אל תאמיני," להטה רננה הנבונה. "תשאלי את אשתו איך הוא היה
בנישואים. תבררי היטב איך היא הגיעה לגזל כזה. מדובר בקמצן
שקיבל את עונשו. בכל מקרה, גרושה כדאי לה להיבנות לעצמאות
מלאה. לפי מה שאני שומעת מהגרושים להמוניהם, החיבור בין גבר
לאישה בוגרי נישואים כושלים הוא לא סיפור קל. יש הרבה חשדנות

ואכזבות להחלים מהן. אהבה תמימה כבר אין. האמת, נוגה'לה, אני לא מקנאה בכך."

אכלתי עד הפרור האחרון. לגמתי את הלימונדה עד תום. רננה הבטיחה לשלם ועמדה במילתה. לפני שנפרדנו נקטה טון פטרוני כשהבטיחה לארגן בשבילי גם פיסת משרה קבועה למען חיזוק ביטחוני הקיומי.

העברתי את דמי בית הקפה שחסכתי לנהג מונית שהסיע אותי למוסך. מכוניתי הישנה המתינה שם לאחר חידוש רישיון שנתי – אירוע מחריד כמו בדיקת שיניים תקופתית. כתר? עקירה? סתימה? לא הכאב החריד אלא השורה התחתונה של החשבון שיהיה עלי לשלם.

התשלום במוסך היה שורה אחת בחשבון מצטבר של יום שבו נדרשתי לחדש את מלאי המזון והחול של חתולי, לקבל את פני איש האלומיניום שאמור היה לתקן חלון שנתקע, לקבוע ביקור חירום לטכנאי המזגן שהחל לייבב. מנת הבזבז האחרונה אוֹפְּלה במרכז המסחרי השכונתי אליו הגעתי כדי לפנק את הבנות במתנות – חולצה, מכנסיים ותיק קטן לכל אחת.

בערוב היום טלפנתי אל דוב מעט אחרי שעת ארוחתו. חיפשתי מעט רכות בקולו, ליטוף דמיוני או פקודה החלטית: "בואי". אבל הוא אמר, "לא תאמיני, נוגה'לה, מה קרה. לפני כמה דקות יצאתי לסגור את הממטרות בגינה, ובדיוק פנינוצ'קה שוב תלתה כביסה. אישה נפלאה. כשתיפגשו יום אחד תלמדי ממנה איך אפשר להחזיק בעל, ילדים,

קריירה ובית ענקי בלי להזיע בכלל. הפנים שלה רגועים כמעט תמיד. למה כמעט? אוי ואבוי למי שיעצבן אותה. היא מחבבת אותי מאוד." משהו סודי נמסך בקולו כשהמשיך לדווח איך ביקשה פנינה לברר פעם נוספת אם לא נמאס לו להיות לבד.

"לבד? מה פתאום לבד?" כמעט נשנקתי.

"תסתכל על עצמך, אומרת לי פנינוצ'קה. 'אתה מזדקן, דוב. אתה בודד, שמן ומוזנח. אתה צריך אישה שתדאג לך, תכין אוכל, תלטרף. תציל מזקנה רעה," אמר וסלסל בצחוקו. "פנינה, מה את זוממת?" שאלתי. ומה היא אומרת? 'אני הרי עובדת בבית חולים ויש שם הרבה הזדמנויות מעניינות. הזדמנות טובה במיוחד הגיעה ממש הבוקר, והנה עכשיו נפגשנו. זה סימן, לא? אגב, מה הטעם שלך בנשים? איזה נשים מושכות אותך?"

"אני!" רציתי לצעוק את התשובה הנכונה כתלמידה הכמהה להערכת המורה.

"מיד אמרתי לה את האמת," סיפר דוב, "כמוך, פנינה. אני אוהב נשים כנות, גלויות לב וספונטניות."

קולו החל ללחש כשדיבר על המנהלת של פנינוצ'קה. יש לה מכרה רוסייה, גרושה בת ארבעים ושמונה. מהנדסת. מתעסקת בחיידקים. הנדסה גנטית. פנינה סבורה שכדאי שדוב והחיידקית ייפגשו – לא צריך לחשוב על חתונה. אפשר להסתפק בהגשת סיוע בקליטת העולה החדשה.

במקום להזכיר סופסוף את קיומי החסוי, אמר דוב לפנינוצ'קה שהוא פוחד מפגישה עיוורת אפילו למען מצוות קליטת עלייה.

ומה הלאה?

דוב השתתק. הכרתי את ההיאלמות שלאחריה הוא מקפל שפתיים עבות, נותן בהן לעיסות ארוכות וסוטה לדיבור ארוך על חוויה מתמטית חדשה שנקרתה לפתח מוחו – במקום על הזדמנות רומנטית. לא הפעם.

"האמת היא שאותה גברת שפנינוצ'קה דיברה עליה מעוניינת לקנות בית. פנינה יודעת שאני רוצה למכור. זה הסיפור."

* * *

מיעטתי בשינה באותו הלילה. צמרמורות קור התחלפו בפרצי זיעה. רציתי לקום מהמיטה ולהתקלח, ונזכרתי שאין די מים חמים. ניסיתי להשכיח אי רצון להמשיך לחיות על ידי קיפול ערמת בגדים משלוש מכונות הכביסה, אבל לא התמדתי. השתוקקתי להישכב במיטה של יעל או של נועה ולחבק חזק, אך נמנעתי מלהעיר. לפנות בוקר נושעתי בשינה עמוקה.

כשעיני נפקחו היו עפעפי כבדים כמשקולות שלאחר בכי של שבעה ימים ולילות. נזכרתי שלפני היקיצה חלמתי על פנינה. שיער ארוך שחור כשל מדיאה, פני מרשעת – עיני חרך, סנטר ואף חדים כתער, שפתיים דקיקות כקוף של מחט. גופה הוסתר בסדין לבן. היא שכבה

על אלונקה. שני אחים הוציאוהּ מהווילה שלה והכניסו לאחוריים של אמבולנס. התקף לב. איש לא התלווה אליה. עיניה היו עצומות. היא לא ראתה אותי על המדרכה, תחת אלון עבות, מתפללת שלעולם לא תחזור.

ידעתי שרק אם פנינה תמצא את מותה יש סיכוי שדוב יקיים את הבטחת חוף המבטחים שלו. נשאתי עיניים נוקבות-תקרה אל מי שמעליה, מתחננות שיעלים את פנינה מהעולם. יכולתי לבקש עליה עשר מכות חזקות. בעירות כבחלום, שבתי וביקשתי בדחיפות – אמבולנס. הכול כדי למנוע מדוב את רוח הרפאים בתחפושת מדענית, המבקשת להכות שורש באדמת הקודש – ורצוי בין כתליה של וילת פאר.